

НАПРЯМ 5. ГУМАНІТАРНІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАУКИ. ПЕДАГОГІКА. КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

ДИДАКТИЧНІ ЗАКОНИ, ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНІ ВЕКТОРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Алексєєв О. О.

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри спорту і спортивних ігор

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна*

З метою окреслення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями враховується той факт, що процес навчання у вищій школі заснований на певних законах, закономірностях та принципах. Вони визначають порядок досягнення цілей і завдань навчання, сприяють ефективному управлінню навчальною діяльністю, надають можливість передбачати результати освітньої роботи, науково обґрунтувати й оптимізувати зміст, методи і форми навчання студентів на сучасному етапі формування національної системи освіти.

Дидактичні закони дають змогу з'ясувати сутність навчального процесу, віддзеркалюють його об'єктивні, внутрішні, суттєві та відносно стійкі зв'язки. Перші спроби сформулювати закони знаходимо в античних учіннях *Платона, Арістотеля, Квінтіліана*, які узагальнювали практику навчання у вигляді зведених рекомендацій. Я. Коменський намагався презентувати педагогіку як систему правил, практичних вказівок до дії, які у «Великій дидактиці» згруповано за тематичною ознакою: «Основні правила легкості навчання й учіння», «Основні правила природного учіння і навчання». Численні правила та настанови К. Ушинського можна назвати основними закономірностями дидактики [1].

Загалом, процес реалізації педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями ґрунтується на таких законах, які сьогодні діють у вітчизняній дидактиці:

– закон соціальної зумовленості цілей, змісту і методів навчання, що виявляє об'єктивний процес визначального впливу суспільних відносин, соціального устрою на формування основних компонентів навчального процесу;

– закон виховного і розвального навчання, який розкриває співвідношення знань, умінь, навичок і всебічного розвитку особистості студента, тобто передбачає наявність значного виховного впливу будь-якого навчального заходу, і навпаки – надання процесові опанування знань, умінь навичок виховного змісту;

– закон зумовленості навчання характером діяльності студентів, що з'ясовує співвідношення між педагогічним керуванням і розвитком особистої активності студентів як суб'єктів учіння, між способами організації дидактичного процесу та його результатами, тобто, власне характер навчально-пізнавальної діяльності студентів, має формувати зміст навчання та визначити основні напрями їхнього професійного становлення й удосконалення;

– закон цілісності та єдності дидактичного процесу, який виявляє співвідношення частини та цілого в дидактичному процесі, необхідність гармонійної єдності всіх його компонентів;

– закон взаємозв'язку теорії та практики навчання, що розкриває співвідношення між змістом і методами навчання та майбутньою професійною діяльністю студентів, залежністю дидактики від сучасної практики. У зв'язку з цим більшість занять мають бути фундаментально і професійно спрямованими й здійснюватися за допомогою практичних методів і форм організації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Закономірності – це суттєві, стійкі, повторювані зв'язки між складовими частинами процесу навчання; вираження дії законів у конкретних умовах. Особливість поняття «закономірність» у дидактиці полягає в тому, що зв'язки, залежності між структурними ланками процесу навчання мають переважно імовірісно-статистичний характер. Частина з них діє завжди, постійно, незалежно від дії учасників і умов процесу, наприклад: мета і зміст навчання залежать від вимог суспільства до рівня освіти особистості. Водночас, більшість закономірностей проявляються як тенденція, тобто не в кожному конкретному випадку, а в статистичному ряді, в деякій множині випадків.

Закономірності поділяють на об'єктивні та суб'єктивні. Їхня специфіка полягає в тому, що вони відображають стійкі залежності між усіма елементами навчання – діяльністю педагога, діяльністю студента та об'єктом засвоєння, тобто змістом навчання. Закономірності навчання є об'єктивними, властивими процесу навчання за його суттю, і суб'єктивними, залежними від особистісних рис учасників

педагогічного процесу та їх діяльності. Так, Я. Ягупов до загальних закономірностей навчання відносить:

- закономірність мети (залежить від рівнів і темпів розвитку суспільства, його потреб і можливостей, рівня розвитку педагогічної науки та практики);

- закономірність змісту (залежить від цілей навчання, темпів науково-технічного прогресу, матеріально-технічних і економічних можливостей закладів освіти);

- закономірність якості (залежить від продуктивності попереднього етапу і досягнутих на ньому результатів, характеру та обсягу матеріалу, що вивчається, організаційно-педагогічного впливу суб'єктів викладання, здібностей до навчання суб'єктів учіння);

- закономірність методів (залежить від знань і навичок у застосуванні методів, мети і змісту навчання, віку суб'єктів учіння, здібностей студентів);

- закономірність управління (залежить від інтенсивності зворотних зв'язків у системі учіння, обґрунтованості коригувальних впливів);

- закономірність стимулювання (залежить від мотивів навчання, суспільних, економічних і педагогічних стимулів) [2].

У дослідженні професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями і визначення оптимальних та ефективних педагогічних умов було враховано також і *дидактичні принципи*, що впливають із закономірностей та на яких базуються педагогічні умови:

- філософські (загальнонаукові) – принципи цілеспрямованості та науковості; принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання у вищій школі;

- психологічні – принцип активності і творчої самостійності студентів та їх відповідальності за результати навчально-пізнавальної діяльності; гуманізації навчання;

- безпосередньо дидактичні – принцип систематичності та послідовності у процесі навчальної діяльності викладача і самостійної роботи студента; міцності знань, умінь і навичок, розвитку розумових здібностей студентів (принцип ґрунтовності).

Отже, в контексті нашого дослідження під педагогічними умовами професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями розуміємо сукупність зовнішніх і внутрішніх взаємозалежних чинників освітнього середовища, від ефективної реалізації яких залежить рівень підготовки студентів до використання індивідуалізованих та диференційованих форм фізичного виховання школярів.

Література:

1. Ушинський К. Д. Психологические и логические основы обучения. Избр. пед. соч. в 2-х т. М., 1954. Т. 2. 483 с.
2. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. К. : Либідь, 2002. 560 с.

ОБГРУНТУВАННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ АНДРАГОГІЧНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дакус А. С.

*магістрантка кафедри технологічної та професійної освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

Науковий керівник: Артемьева І. С.

*кандидат педагогічних наук,
викладачка кафедри технологічної та професійної освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

У сучасних соціально-економічних умовах, які характеризуються потужним розвитком ринкових відносин, ускладненням соціальних процесів і розбудовою нових напрямів у науці та соціальній практиці, освіта стає провідним фактором прогресу, а освічена людина – пріоритетною цінністю суспільства, яке розвивається.

В останні роки різко підвищилася роль освіти в житті кожної окремої людини та всього людства в цілому. Навчання протягом всього життя виступає необхідною умовою ефективної діяльності людини в усіх сферах суспільного та особистісного буття, а також відіграє суттєву роль у розвитку людського суспільства в цілому.

У контексті неперервності освіти проблеми андрагогіки останнім часом все більше привертають увагу вітчизняних і закордонних учених.

Андрагогіка – відносно новий напрям у системі наук про освіту, актуальність якого набирає темпи як в усьому світі, так і в Україні. Проблема освіти дорослих отримала особливе звучання на рубежі століть, коли під час переходу в нове століття прийшло розуміння необхідності усвідомлення своїх дій, прогнозування їх результату.

У науково-педагогічній літературі *андрагогіка* визначається як галузь педагогіки, яка займається навчанням дорослих, обґрунтовує